

પ્રશિષ્ટ અને કૌતુકરાગી સાહિત્ય

- સૌષ્ઠવ પ્રિય ,સ્વસ્થ, રૂપપ્રધાન, સંસ્કાર શોધન, સંસ્કારી, સંયમ (Classic)
- કવિ કૃતિ કે સમગ્ર યુગ માટે સંજ્ઞા વપરાય છે.
- શાશ્વત સત્ય, વિચાર ભાવ તથા જીવન પ્રત્યેનો વિશિષ્ટ દ્રષ્ટિકોણ, સુભગ લાગણી સનાતન મૂલ્યો.
- કૌતુકપ્રિય, મસ્ત, રંગપ્રધાન, આનંદલક્ષી, નવપલ્લવિત, ઉલ્લાસ (Romantic)
- એનો અર્થ સમયના વહેણ સાથે બદલાય છે.
- પ્રેમ ,સાહસ, ભાવનાશીલતા કલ્પના શીલતા, ઉન્મુકતા.

- કલાસિકલ એટલે પુરાણું, છતાં ટકી રહ્યું છે તે. નિરામય, સ્વસ્થ, નર્મળ સામુહિકતાની ભાવના .

- સામાન્ય રીતે પ્રત્યેક યુગમાં જન સાધારણ હૃદય પર પ્રભવ ધરાવતી સહૃદય ભાવકો માટે વારંવારે અભ્યાસનો વિષય બનતી અને બદલાતી જીવન દ્રષ્ટિ અંર સાહિત્યિક વિભાવનાઓ અનુસાર અવનવા સૌંદર્યને અભિવ્યંજિત કરી નવીન વિવેચનાને પડકારતી કૃતિને પ્રશિષ્ટ કહેવામા આવે છે,

- રોમેન્ટિક એટલે વિદ્રોહની વૃત્તિ, કલ્પનાનું પ્રાધાન્ય, અંદભૂત અને આશ્ચર્ય તરફનું આકર્ષણ, જગતથી પુલાયન વૃત્તિ, વૈયક્તિકતાની ભાવના, કૃત્રિમતામાંથી મુક્તિ , પ્રકૃતિપ્રિયતા.

- કૌતુકપ્રિયતામાં વિષય સ્વરૂપની દ્રષ્ટિએ નવીન અનુભૂતિ કે નવીનતાનું મહત્વ

- સૌષ્ઠવપ્રિયતામાં બાહ્ય સ્વરૂપમાં સપ્રમાણતા અને સંપૂર્ણતાને મહત્વ
- બાહ્ય સ્વરૂપનાં સૌંદર્યનો સ્વીકાર.
- સૌંદર્યમાં સપ્રમાણતા, સંયમ, સમતુલા, પ્રમાણભાન, પરંપરાનું અનુસરણ ઔચિત્ય .અનુભૂતિની સુઘડતા.
- દ્રષ્ટિ અતીત તરફ

- કૌતુક પ્રિયતામાં સાહિત્યકાર ઊર્મિ અને અનુભૂતિના પ્રવાહમાં પોતાની જાતને અવશ તણાવા દે છે.
- બાહ્ય સ્વરૂપની પાછળ રહેલી અંતર્ગતતાનું મહિમાગાન કરે છે.
- પ્રણાલિકાભંગ , નવા નવા રૂપો પ્રગટ કરવાની સ્વતંત્રતા, સાહસ. નવીનતા. ચપુળતા, કુતુહલ, પ્રયોગશીલતા, અધીરતા.
- આત્માની શોધમાં અગમ્ય સ્થાનોમાં રાચવાની વૃત્તિ હોય છે.
- દ્રષ્ટિ સાંપ્રત અને ભાવિ તરફ

- માનવજીવન અભ્યાસનો વિષય.
- પુરોગામીઓએ પાડેલા વહેણમાં જ પોતાની પ્રતિભાને વહેવા દે છે. એમના વિખ્યાત સર્જનોને નમૂના તરીકે ધ્યાનમાં રાખે છે .
- સૌષ્ઠવપ્રિય પ્રેરણાના સ્વામી હોય છે .
- સૌષ્ઠવપ્રિય સાહિત્યકાર સૌંદર્યમાં સત્યને અને સત્યમાં સૌંદર્યને શોધે છે

- એક જ સ્વરૂપમાં સંતોષ માનવાને બદલે પ્રયોગો અને જતજાતની
- અભિવ્યક્તિઓ હોય છે.
- કૌતુકપ્રિય કવિઓ મહદઅંશે પ્રેરણાની દયા ઉપર જીવે છે.
- કૌતુકપ્રિય કલાકાર પરંપરાનો ત્યાગ કરી ક્ષણે ક્ષણે નવતાનું સર્જન કરે છે .